

Asia: VN/1001/2020

Hallituksen esitysluonnos laajakaistarakentamisen tuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee parhaillaan hallituksen esitystä laajakaistarakentamisen tuesta, jonka tavoitteena on mahdollistaa nopeiden laajakaistayhteyksien rakentaminen sellaisille alueille, joilla nopean laajakaistan kaupallista tarjontaa ei ole, eikä sitä ei markkinaehtoisesti tehdä. Tämä valitettava tilanne on todettu erityisesti Lapissa, jossa välimatkat ovat pitkiä ja asutustiheys harvaa. On jokseenkin turhaa odottaa markkinaehtoisen rakentamisen saavuttavan valokuituyhteyksien tarvitsijat.

Hallituksen esitys laajakaistarakentamisen tuesta on siten kannatettava ja tarve esitetyle tuelle on ollut jo pidempään. Koronakriisi on viimeistään osoittanut sen, kuinka tärkeitä tehokkaat, luotettavasti toimivat ja kapasiteetiltaan tulevaisuuden tarpeita huomioivat laajakaistayhteydet ovat keskusten lisäksi myös keskusten ulkopuolisen maaseudun asukkaille, yrittäjille, etätyöntekijöille, pohjoisen Suomen kasvavalle matkailulle, matkailun turvallisuudelle ja alati laajenevien digitalisoitujen julkisten palvelujen käyttäjille. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisistä palveluista hyötyvät erityisesti pitkien etäisyyksien ja harvaan asutulla maaseudulla asuvat. Kulunut kevät on osoittanut myös näiden toimivien yhteyksien tarpeen normaalissa etätyössä, kasvavassa paikkariippumattomassa työssä, verkko-opiskelussa sekä erilaisiin kriiseihin varautumisessa. Koronakriisin kokemusten myötä on oletettavaa, että työelämä tulee muuttumaan huomattavasti tulevina vuosina ja tähän tulee yhteiskunnassamme varautua tasapuolisesti eri osissa maata.

Esitetyllä tuella, sisällytettynä kuitenkin riittävät resurssit, on myös merkittäviä aluekehitysvaikutuksia. Nopeiden yhteyksien kattava saatavuus on edellytys mm. sille, että digitaaliset palvelut ja hyödykkeet pystyvät tavoittamaan kaikki tasapuolisesti. Nykytilanteen jatkuessa on vaara, että iso osa erityisesti harvaan asuttujen maaseutualueiden väestöstä jää näiden palveluiden ulkopuolelle. Myös yritystoiminnan perustamiselle, sijoittumiselle ja toimivuudelle on nopeilla yhteyksillä jo tutkitusti oleellinen merkitys. Tässä yhteydessä on korostettava myös koronakriisin yhteydessä esiin nostettua kotimaista huoltovarmuutta ja varautumista elintarvikkeiden tuotannon osalta. Nykyaikainen ja enenevässä määrin tulevaisuuden maatalous

tarvitsee erityisesti kotieläintuotannon osalta toimintavarmat, häiriöttömät ja riittävän nopeat tietoliikenneyhteydet.

Hallituksen esityksessä nykytilanteen kuvauksen yhteydessä todetaan merkittävä ja osin hälyttäväkin ero nopeiden kiinteiden yhteyksien saatavuudessa urbaanin ja maaseutualueiden välillä: urbaaneilla alueilla 65 prosenttia kotitalouksista on tehdyn selvityksen mukaan näiden saatavuuden piirissä, kun taas maaseutumaisilla harvaanasutuilla alueilla 24 prosentilla kotitalouksista oli mahdollisuus nopeisiin kiinteisiin yhteyksiin vuoden 2018 lopussa. Huomioitavaa on myös selvityksen tulos, että maaseutumaisissa kunnissa vain 40 prosentilla kotitalouksista on kiinteä laajakaistayhteys kotona.

Esityksessä valokuituyhteys mahdollistettaisiin kuitenkin vain kiinteään asutukseen. Rakentaminen pitäisi mahdollistaa myös vapaa-ajan asumuksiin, jotta verkkoon saataisiin enemmän liittyjiä ja tuettaisiin siten parempaa saavutettavuutta ja edellä mainittuja tavoitteita niin Lapissa kuin muuallakin harvaanasutuilla alueilla. Yhteydet tulee varmistaa ilman tarpeetonta luokittelua vakituisiin ja vapaa-ajan asukkaisiin.

Valtion rakentamiseen varaama rahoitus, 5 miljoonaa euroa, on auttamattomasti liian pieni asetettuihin tavoitteisiin ja erityisesti tarpeeseen nähden. Jo pelkästään joidenkin pohjoisen Suomen pinta-alaltaan suurempien ja pitkien etäisyyksien kuntien tarpeiden näkökulmasta rakentamiseen varattu rahoitus tulisi olla paljon korkeampi.

Valtakunnallisen tasa-arvon näkökulmasta katsottuna kuntien maksuosuuksia tulee vielä harkita. Epätasa-arvoiseen asemaan joutuvat myös Lapin kunnat, kun kuntien maksosuudet nousevat korkeiksi. Esitetyt maksuosuuskaavat eivät ota huomioon riittävästi kuntien laajuuksia ja pitkiä välimatkoja.

Lapissa on pyritty kehittämään laajakaistayhteyksiä jo vuosia, mutta kokemus on osoittanut, että markkinaehtoisesti tämä ei ole toteutunut eikä tule toteutumaan. Toteutetut maaseuturahaston kyläverkkohankkeet ovat olleet tarpeeseen, mutta niihinkin varattu rahoitus on riittämätöntä, eivätkä ne kyläkohtaisina tuo ratkaisua koko Lapin tarpeisiin.

Tämän lain kautta on viimeinkin turvattava koko maan tasapuolinen kehitys laajakaistoihin perustuvien tietoliikenneyhteyksien osalta huomioiden näin myös Sanna Marinin hallitusohjelman strategiset tavoitteet elinvoimaisen Suomen osalta.

Kolomainen Sanna
Lapin ELY

